

W

nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 3 (107) marzec 2020

Debata IRWŁ

- na targach FERMA 2020

str. 8-9

Plonowanie owsa

- w doświadczeniach PDO

str. 10-11

Bioasekuracja

- Ochrona stad świń przed ASF - prof. Z. Pejsak

str. 12-13

Spis treści

Aktualności

Stop suszy

.....str. 3

Nawadnianie gospodarstw

.....str. 3

Rzeźnie rolnicze

.....str. 4

Dopłaty

.....str. 4

Specjalista doradza

Dobrostan zwierząt

.....str. 5

Samorząd rolniczy

Działania izby rolniczej

.....str. 6-7

Temat numeru

Debata IRWŁ

.....str. 8-9

Dobre praktyki w rolnictwie

Plonowanie owsa

.....str. 10-11

Bioasekuracja

.....str. 12-13

Ubezpieczajmy się u siebie

„Bezpieczna zagroda”

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Zaproszenie do współpracy

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Łapać wiatr w żagle...

.....str. 16

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: COBORU SDOO Sulejów

Artykuł tematyczny

- Plonowanie owsa w doświadczenia PDO - str. 10-11

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść

tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie

prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie

www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o.o.,

ul. Północna 27/29, 91 – 420 Łódź,

tel. 42 632 70 21

Projekty i druk:

www.tagraf.pl

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego
ul. Północna 27/29 91-420 Łódź
tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,
www.izbarolnicza.lodz.pl, info@izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Piotr Kociołek Janusz Frydrychowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów	511 124 504 bpbelchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Iwona Mamzer	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bplask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Zbigniew Marczak Krzysztof Ogórek	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510 474 725 bpleczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Roman Wodzyński Waldemar Wojciechowski	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bpłowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Michał Owczarek Marcin Derach	ul. Północna 27/29 91-420 Łódź, pok. 10	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	Starostwo Powiatowe ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno, pok. C16	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Grzegorz Antoniewski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bpbabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Paweł Sikora Jarosław Gasiński	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Janusz Terka Szymon Bogusławski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bppiorkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Leszek Chmielecki	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddębice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Sylwester Libera Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	Starostwo Powiatowe Plac Wojewódzki 3 98-200 Sieradz, pok. 309	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Jacek Ossowicz Roman Rosiński	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Paweł Rochala	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Krzysztof Wróbel Zbigniew Szudlarek	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Adam Ciećka	ul. Waryńskiego 14 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

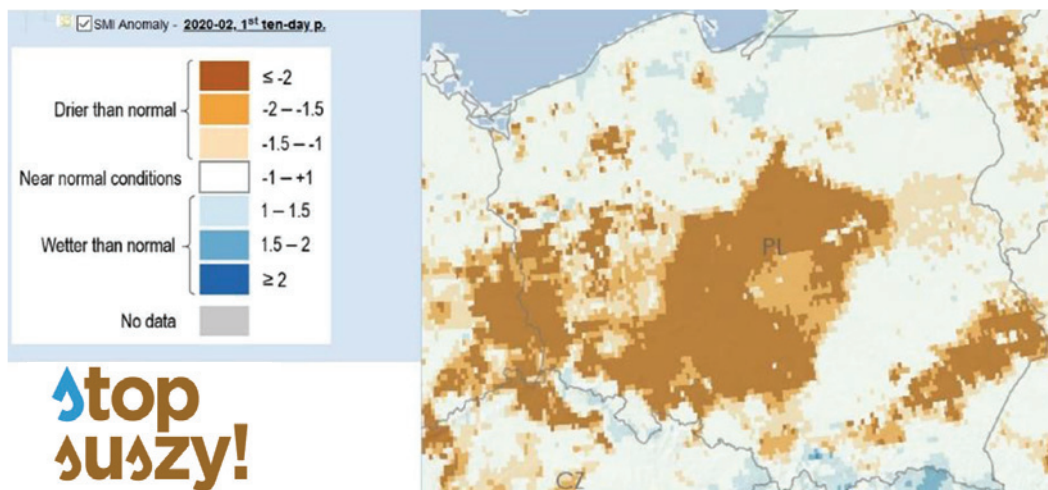

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski ul. Kostromska 37	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 belchatow@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Jagiellońska 4	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51	46/837-00-79 łowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Najnowszy raport Stop suszy 2020!

Choć po ostatnich opadach wilgotność gleby w wielu regionach Polski poprawiła się, nadal zagraża nam susza. Tym bardziej, że utrzymują się dość wysokie jak na tę porę roku temperatury, co sprzyja szybszemu odparowywaniu wilgoci z gleby. Styczeniowo-lutowe opady nie wpłynęły znacząco na sytuację hydrologiczną w kraju. W wielu regionach Polski na wodowskazach nadal obserwujemy niskie stany wód.

Jak obecnie wygląda stan uwilgotnienia gleb w porównaniu z normą z tzw. wielolecia? Wskazują na to dane modelu opracowanego w Europejskim Obserwa-

torium Suszy (EDO). Norma z wielolecia jest liczona za okres od 1995 do 2018 lub 2019. Obszary zaznaczone na brązowo widoczne na mapie, wskazują stan poniżej normy, czyli bardzo niskie uwilgotnienie gleb. To oznacza deficyt wody w glebie oraz suszę rolniczą.

Więcej informacji na temat zagrożenia suszą w Polsce w najnowszym raporcie w serwisie Stop suszy! 2020

<http://stopsuszy.pl/najnowszy-raport-stop-suszy-2020/>

Źródło: www.wody.gov.pl

Ruszył nabór wniosków o dotację na nawadnianie gospodarstwa

Rolnicy, którzy chcą zabezpieczyć swoje uprawy przed skutkami suszy, mogą ubiegać się w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o dotację na inwestycje w nawadnianie gospodarstwa. 21 lutego ruszył nabór wniosków, który potrwa do 20 kwietnia 2020 r.

O pomoc, która realizowana jest w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” z PROW 2014-2020, może wystąpić rolnik posiadający gospodarstwo o powierzchni co najmniej 1 ha i nie większe niż 300 ha. Wnioskodawca powinien zarabiać na produkcji zwierzęcej lub roślinnej, o czym ma świadczyć wykazany przychód w wysokości co najmniej 5 tys. zł, odnotowany w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku. Konieczna jest także obecność w krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności. Co istotne, przyznanie pomocy w tym obszarze wsparcia nie jest uzależnione od wielkości ekonomicznej gospodarstwa i nie trzeba wykazywać wzrostu wartości dodanej brutto (GVA).

Wsparciem z ARiMR mogą zostać objęte trzy kategorie inwestycji: ulepszające już istniejące instalacje nawadniające; powiększające obszar nawadniania; jednocześnie powiększające obszar nawadniania oraz ulepszające już istniejące instalacje.

Ubiegając się o dotację na nawadnianie należy: w przypadku ulepszenia istniejącej instalacji – doprowadzić do oszczędności wody na poziomie co najmniej 10 proc.; w przypadku powiększenia obszaru nawadniania – wykazać brak znaczącego negatywnego oddziaływania inwestycji

na środowisko; w przypadku inwestycji wpływających na jednolite części wód powierzchniowych lub podziemnych, których stan ze względu na ilość wody został w planie gospodarowania wodami w dorzeczu określony jako mniej niż dobry – wykazać ponadto faktyczną (efektywną) oszczędność wody. Stąd też każda z inwestycji w nawadnianie musi mieć zainstalowane urządzenie do pomiaru zużycia wody.

Pomoc finansowa na jednego beneficjenta i jedno gospodarstwo wynosi maksymalnie 100 tys. zł, przy czym refundacji podlega 50 proc. kosztów poniesionych na realizację inwestycji (60 proc. w przypadku młodego rolnika). Minimalny poziom kosztów inwestycji musi być wyższy niż 15 tys. zł. Planowane operacje mogą być realizowane tylko jednoetapowo. Zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność powinno nastąpić przed upływem 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy, lecz nie później niż do 30 czerwca 2023 r.

Realizację operacji oraz ponoszenie kosztów kwalifikowalnych można rozpocząć „na własne ryzyko” od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Rolnicy mogą sfinansować z tego programu m.in. budowę studni i zbiorników; zakup maszyn i urządzeń do poboru, magazynowania, uzdatniania, odzyskiwania lub rozprowadzania wody, instalacji nawadniających i systemów do sterowania nawadnianiem.

Wnioski przyjmują oddziały regionalne ARiMR, można je także składać za pośrednictwem biur powiatowych.

Źródło: ARiMR

Szanowni Państwo,

Zapraszam do lektury marcowego wydania „W NOWEJ ROLI”. Szczególnie zachęcam Państwa do przeczytania artykułów na temat działalności samorządu rolniczego województwa łódzkiego, które publikujemy na stronach: 6 i 7 oraz 8 i 9. Przedstawiamy w nich wydarzenia i działania IRWŁ w minionym miesiącu. Niestety był to trudny okres, szczególnie dla naszych drobiarzy. Kolejne przypadki ptasiej grypy zostały zdiagnozowane na terenie województwa łódzkiego. Wszystkie dotychczasowe przypadki dotyczyły ferm kaczek. Dla hodowców jest do zdecydowanie dziwny zbieg okoliczności. Z inicjatywy Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego 13 marca br. odbędzie się spotkanie z Panem Wojewodą Łódzkim Tobiaszem Bocheńskim oraz przedstawicielami instytucji sektora rolniczego w tej sprawie. Mamy nadzieję na wspólne wypracowanie wniosków i działanie także w zakresie wirusa ASF. Sprawozdanie z tego spotkania będziecie mogli Państwo przeczytać w kwietniowym numerze miesięcznika. W tym natomiast, na stronach 12 i 13, publikujemy streszczenie wykładu Pana profesora Zygmunta Pejśaka z konferencji naukowej, która odbyła się na targach rolniczych FERMA 2020. Pan profesor Pejśak, światowej sławy specjalista w zakresie zwalczania ASF, kolejny raz przypomina jak ważna, w walce z tym wirusem, jest bioasekuracja.

Dionizy Tomasz Anielski

Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

Rzeźnie rolnicze – ułatwienia dla rolników wspierające rozwój gospodarstw

18 lutego 2020 r. wchodzi w życie nowe przepisy, które wprowadzają ułatwienia w zakresie przepisów weterynaryjnych dla podmiotów zamierzających prowadzić ubój zwierząt w tzw. „rzeźniach rolniczych”, tj. rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw.

Ułatwienia te dotyczą konstrukcji, rozplanowania i wyposażenia pomieszczeń rzeźni rolniczych i stanowią krajowe środki dostosowujące do przepisów unijnych. Uproszczenia te dotyczą przykładowo: liczby pomieszczeń w rzeźni rolniczej i czynności, jakie mogą być wykonywane w tych pomieszczeniach (rzeźnia rolnicza będzie mogła składać się z co najmniej jednego pomieszczenia), sposobu i miejsca przechowywania mięsa pakowanego i niepakowanego, szatni lub miejsc zmiany odzieży i obuwia dla pracowników rzeźni, systemu urządzeń do odkażania narzędzi.

W tego typu zakładach podmioty będą mogły poddawać ubojowi zwierzęta utrzymywane we własnym gospodarstwie, jak również zwierzęta innych podmiotów utrzymywane w gospodarstwach położonych w tym samym powiecie, w którym usytuowana jest rzeźnia, lub w powiatach sąsiednich. Możliwe będzie również dokonywanie rozbioru mięsa pozyskanego z ubitych w tych rzeźniach zwierząt.

Liczba zwierząt poddawanych ubojowi w rzeźni rolniczej w danym dniu będzie limitowana, przy czym limity te będą mogły być podwyższone pod pewnymi warunkami i za zgodą powiatowego lekarza weterynarii.

Podmioty prowadzące rzeźnie rolnicze, poza wymogami ww. rozporządzenia, będą zobowiązane do spełnienia pozostałych wymagań określonych dla rzeźni w innych przepisach prawa krajowego lub unijnego, dotyczących, np. kryteriów mikrobiologicznych dla mięsa, łańcucha

chłodniczego, czy kwalifikacji osób dokonujących uboju.

Wprowadzenie uproszczonych rozwiązań dla rzeźni rolniczych ma na celu wsparcie rolników utrzymujących zwierzęta w swoich gospodarstwach i zainteresowanych rozwojem działalności, w celu wprowadzenia pozyskanego mięsa na rynek na małą skalę, np. w ramach rolniczego handlu detalicznego, czy też działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej.

Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw (Dz. U. z 2020 r. poz. 56) <http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2020/pozycja/56>

Źródło: MRiRW

Dopłaty 2020: ARiMR przyjmuje oświadczenia od 2 marca

Rolnicy prowadzący małe gospodarstwa również w tym roku będą mogli złożyć zamiast e-wniosku o płatności bezpośrednie i obszarowe z PROW 2014-2020 papierowe oświadczenie potwierdzające brak zmian w stosunku do wniosku z roku poprzedniego. **W tym roku termin rozpocznie się 2 marca i potrwa do 15 kwietnia 2020 r.**

W znowelizowanej ustawie, którą w tym tygodniu podpisał prezydent, określono początek terminu przyjmowania oświadczeń na 1 marca. W związku z tym, że w tym dniu przypada niedziela, w praktyce rolnicy będą mogli dostarczać tego typu dokumenty do biur powiatowych ARiMR od poniedziałku 2 marca.

Oświadczenia mogą składać rolnicy, którzy zadeklarowali we wniosku złożonym w 2019 r. powierzchnię gruntów ornych mniejszą niż 10 ha, potwierdzając brak zmian w odniesieniu do wniosku o przyznanie płatności złożonego w 2019 r., chcą ubiegać się o te same płatności, co w roku minionym, i w 2019 r. wnioskowali wyłącznie o:

- jednolitą płatność obszarową, płatność za zazielenienie, płatność dodatkową, płatność związaną do powierzchni uprawy chmielu, płatność do owiec i płatność do kóz, płatność niezwiązaną do tytoniu;
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi

lub innymi szczególnymi ograniczeniami (płatność ONW) (PROW 2014-2020);

- wypłatę pomocy na zalesianie (PROW 2007-2013);
- premię pielęgnacyjną i premię zalesieniową (PROW 2014-2020).

Złożenie oświadczenia jest równoznaczne ze złożeniem wniosku o przyznanie płatności na rok 2020. Wzór oświadczenia będzie dostępny na stronie internetowej ARiMR.

Termin składania wniosków o dopłaty bezpośrednie i obszarowe za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus się nie zmienia. Tak jak dotychczas rozpocznie się 15 marca.

Źródło: ARiMR

REKLAMA

PPHU

ASPOL

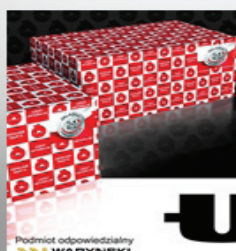
W ofercie :

- Zakupowanie węży hydraulicznych
- Części do ciągników i maszyn rolniczych
- Oleje i smary
- Łożyska

WARYŃSKI
Origin

Zapraszamy do odwiedzin sklepu internetowego
www.aspol.agro.pl

Świątniki 61
95-200 Pabianice
tel. 782 061 000

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

Dobrostan zwierząt- nowe wsparcie dla hodowców trzody chlewnej a także bydła mlecznego i opasowego

Nabór wniosków o przyznanie płatności w ramach działania Dobrostan zwierząt PROW 2014 - 2020 będzie odbywał się w terminie składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich, czyli od 15 marca do 15 maja na formularzu wniosku o przyznanie płatności obszarowych. Złożenie wniosku o przyznanie płatności w ramach działania dobrostan zwierząt będzie polegało na zaznaczeniu odpowiedniego pola wskazującego, jaki wariant chce realizować rolnik.

Działanie Dobrostan zwierząt zakłada, że zobowiązanie dla rolnika jest roczne, ale będzie możliwość kontynuacji w kolejnym roku.

Rolnik realizujący działanie Dobrostan zwierząt będzie musiał posiadać Plan poprawy dobrostanu zwierząt sporządzony przy udziale uprawnionego doradcy rolniczego. Odpowiednie części Planu będą musiały być przekazywane do ARiMR. W takim planie określona zostanie maksymalna liczba zwierząt danego gatunku i grupy technologicznej, jakie mogą przebywać jednocześnie w danym gospodarstwie ze względu na posiadane budynki inwentarskie tak, aby zwierzęta tam przebywające miały zapewnione podwyższone standardy utrzymania. Zapewnienie zwierzętom powiększonej powierzchni bytowej w budynkach inwentarskich, będzie się opierało na nie przekraczaniu przez rolnika maksymalnej obsady zwierząt wskazanej w Planie poprawy dobrostanu zwierząt. Doradca rolniczy po dokonaniu pomiarów w gospodarstwie i wyliczeń określa taką obsadę. Rolnik będzie mógł ubiegać się o zwrot kosztów transakcyjnych poniesionych w związku z koniecznością sporządzenia Planu Poprawy Dobrostanu Zwierząt, wysokość takiego zwrotu jednak nie będzie mogła przekroczyć 15% wypłaconej płatności za dobrostan zwierząt i kwoty 1000 zł.

Działanie dobrostan zwierząt będzie obejmowało następujące pakiety i warianty;

Pakiet 1. Dobrostan świń

Wariant 1.1 Dobrostan loch, zwiększona powierzchnia w budynkach, realizacja tego wariantu polega na tym, że wszystkim lochom i loszkom po pokryciu utrzymywanym w gospodarstwie, zapewnia się zwiększoną powierzchnię bytową o co najmniej 20% w stosunku do minimalnej powierzchni wymaganej obowiązującymi przepisami, tak więc powierzchnia bytowa dla lochy i loszki po pokryciu wynoszą:

- 4,2 m² kojca dla lochy w okresie porodu i odchowu prosiąt ssących.
- 2,7 m² kojca dla lochy utrzymywanych pojedynczo, może być stosowany tylko w gospodarstwach utrzymujących mniej niż 10 loch lub loszek od 4 tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidzianym terminem porodu.
- 2,7 m² w kojcu, gdzie lochy utrzymywane są grupowo; w przypadku, gdy w kojcu utrzymywane są lochy prośne, co najmniej 1,3 m² powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża - otwory odpływowe.
- 2 m² - dla loszek po pokryciu - w przypadku utrzymywania grupowego loszek po pokryciu, przy czym co najmniej 0,95 m² powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża - otwory odpływowe.
- 3 m² w kojcu, gdzie utrzymuje się grupowo ok 5 loch; w przypadku, gdy w kojcu utrzymywane są lochy

prośne, co najmniej 1,3 m² powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża - otwory odpływowe.

- 2,4 m² w kojcu, gdzie utrzymuje się grupowo lochy powyżej 39 sztuk; w przypadku, gdy w kojcu utrzymuje się lochy prośne, co najmniej 1,3 m² powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża - otwory odpływowe.

- 2,2 m² w kojcu, gdzie utrzymuje się grupowo do 5 loszek po pokryciu, przy czym 0,95 m² stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża - otwory odpływowe.

- 1,8 m² w kojcu, gdzie utrzymuje się grupowo loszki po pokryciu powyżej 39 sztuk po pokryciu; przy czym 0,95 m² stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża - otwory odpływowe.

Stawka płatności wariantu 1.1- Dobrostan loch wynosi 301/zł/lochę rocznie

Wariant 1.2 Dobrostan Tuczników - zwiększona powierzchnia w budynkach

W tym wariantcie powierzchnia bytowa kojca w budynkach inwentarskich w przeliczeniu na jedną sztukę w przypadku utrzymywania grupowego warchlaków i tuczników wynosi co najmniej:

- 0,18 m² - w przypadku świń o masie ciała do 10 kg
- 0,24 m² - w przypadku świń o masie ciała powyżej 10 do 20 kg.
- 0,36 m² - w przypadku świń o masie ciała powyżej 20 do 30 kg.
- 0,48 m² - w przypadku świń o masie ciała powyżej 30 do 50 kg.
- 0,66 m² - w przypadku świń o masie ciała powyżej 50 do 85 kg.
- 0,78 m² - w przypadku świń o masie ciała powyżej 85 do 110 kg.
- 1,2 m² - w przypadku świń o masie ciała powyżej 110 kg.

Dobrostan tuczników stawka płatności 24 zł/tuczniaka

Wariant 1.3 Dobrostan loch - dostęp do wybiegu - stawka płatności 612zł/ lochę rocznie oraz Wariant 1.4 Dobrostan tuczników - dostęp do wybiegu - stawka płatności wynosi 33zł/ tuczniaka

Jednak warianty 1.3 i 1.4 nie będą wdrożone w 2020 roku, ze względu na występowanie w Polsce ASF.

Pakiet 2. Dobrostan krów

Wariant 2.1 Dobrostan Krów mlecznych - wypas
Stawka płatności 185 zł/krowę mleczną rocznie, peł-

na stawka przysługuje do krowy mlecznej dla której zrealizowano wymóg 120 dni wypasu przez co najmniej 6 godzin dziennie, bez uwięzi na zadeklarowanych we wniosku trwałych użytkach zielonych lub gruntach ornych na których występują trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Jeżeli krowa była wypasana przez mniej niż 120 dni wówczas przysługuje płatność częściową, jest to płatność pomniejszona o 1% do krowy za każdy dzień braku jej wypasu.

Rejestr wypasu rolnik przekazuje do ARiMR po zakończeniu okresu wypasu do 31 października.

ARiMR na podstawie danych z IRZ będzie sprawdzał czy w okresie realizacji wymogów nie została przekroczona maksymalna liczba krów mlecznych (stan dzienny) określona w Planie Poprawy Dobrostanu Zwierząt.

Wariant 2.2 Dobrostan krów mlecznych utrzymywanych grupowo - zwiększona powierzchnia w budynkach

Oznacza to, że w budynkach inwentarskich dla każdej krowy mlecznej należy zapewnić:

- w systemie wolnostanowiskowym z legowiskami: wydzielone legowisko o wymiarach: długość co najmniej 2,1m, szerokość co najmniej 1,1m, powierzchnię odpasowo - ruchową o powierzchni co najmniej 4m².
- w systemie wolnostanowiskowym bez wydzielonych legowisk na ściółce co najmniej 5,4 m².

Przewidywana stawka płatności ma wynosić 595zł/krowę mleczną rocznie i będzie przyznawana do średniej liczby krów mlecznych utrzymywanych w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia złożenia wniosku w ramach tego działania do dnia 14 marca kolejnego roku.

Wariant 2.3 Dobrostan krów mamek

Płatność będzie przyznawana do średniej liczby krów mamek, cieląt, jałówek i opasów do 300 kg utrzymywanych w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia 16 października, roku złożenia wniosku o płatność do dobrostanową do dnia 14 marca kolejnego roku. Stawka płatności -329zł/krowę mamkę rocznie.

W ramach tego wariantu bydło w typie użytkowym mięsny od dnia 16 października do 14 marca kolejnego roku ma zapewniony w okresie zimowym stały dostęp do środowiska zewnętrznego: pastwisk, wybiegów, okólników, przy czym powierzchnia w przeliczeniu na 1 sztukę zwierzęcia jest o 20% większa, niż powierzchnia standardowa wymagana przy otwartym odchowcie bydła. Oznacza to, że minimalna wielkość zewnętrznej powierzchni bytowej udostępnianej w okresie zimowym wynosi:

- dla cieląt - co najmniej 6m²/szt
- dla jałówek - co najmniej 12m²/szt
- dla opasów do 300 kg - co najmniej 12m²/szt
- dla krów - co najmniej 18m²/szt

Przedstawione informacje dotyczące realizacji pakietów i wariantów zostały zaczerpnięte z projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Dobrostan zwierząt” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dnia 15.01.2020r. Projekt nie jest jeszcze ostatecznie zatwierdzony i mogą w nim zajść zmiany dotyczące realizacji poszczególnych Pakietów i wariantów.

Daniel Gajewski - PIR Suwałki, Podlaska Izba Rolnicza

Działania izby rolniczej - luty 2020

Wyjazd rolników z powiatu opoczyńskiego na Centralne Targi Rolnicze w Nadarzyne

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wyraża na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze.

W dniu 2 lutego 2020r. Rada Powiatowa IRWŁ Powiatu Łódzko-Wschodniego zwróciła się z pismem do Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii o złożenie wniosku do Wojewody Łódzkiego w sprawie przeprowadzenia odstrzału sanitarnego dzików w powiecie łódzko-wschodnim z uwagi na powiększający się obszar zagrożenia wirusem choroby ASF. Należy nadmienić, że IRWŁ kilkakrotnie wnioskowała do administracji rządowej o przeprowadzenie odstrzałów sanitarnych populacji dzików w województwie łódzkim.

W dniu 4 lutego 2020r. w imieniu Zarządu IRWŁ, Bronisław Węglewski - Prezes Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wystosował pismo do Wiktora Szmulewicza - Prezesa Krajowej Rady Izby Rolniczych w którym wyraża zaniepokojenie wystąpieniem problemu suszy w województwie łódzkim. Brak opadów oraz wysokie temperatury, jak na styczeń i luty, potęgają wystąpienie suszy rolniczej. Ciepła jesień korzystnie wpłynęła na rozwój roślin ozimych. Obecnie wysoka temperatura jak na tę porę roku sprawiła, że rośliny znajdują się w okresie wegetacji, a nagła zmiana warunków atmosferycznych może stanowić dla nich duże niebezpieczeństwo. Sprzyja to również wystąpieniu chorób grzybowych. Rolnicy obawiają się wystąpienia już trzeci raz z rzędu suszy rolniczej w województwie

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ w Wieruszowie

W dniu 27 lutego 2020r. Wojewódzki Lekarz Wojewódzki – Włodzimierz Skorupski poinformował, że w dniu 7 lutego 2020r. złożył do Wojewody Łódzkiego wniosek o wydanie rozporządzenia w sprawie zarządzenia odstrzału sanitarnego dzików w województwie łódzkim. Rozporządzenie nr 3/2020 Wojewody Łódzkiego z dnia 7 lutego 2020 r. w sprawie zarządzenia odstrzału sanitarnego dzików na terenie niektórych obwodów łowieckich zlokalizowanych na obszarze województwa łódzkiego zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego w dniu 10 lutego 2020 (poz. 916).

łódzkim. Sytuacja ta wymaga podjęcia długofalowych działań m.in. poprzez:

- zagospodarowania wód powierzchniowych,
- możliwości gromadzenia wód na wypadek suszy.

W dniu 14 lutego 2020 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi potwierdziło, że Rada Ministrów podjęła decyzję o wyrażeniu zgody na stosowanie nawozów (wszystkich zawierających azot) od 15 lutego. Rolnicy mogą stosować nawozy na gruntach ornych z uprawami ozimymi, uprawami trwałymi, uprawami wieloletnimi oraz na trwałych użytkach zielonych. Samorząd rolniczy (w tym IRWŁ) ww. sprawie wielokrotnie wnioskował do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W dniu 18 lutego 2020 r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Bronisław Węglewski Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego przekazał wnioski zgłoszone przez rolników podczas Debaty Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w dniu 15 lutego 2020 na XX Międzynarodowych Targach Ferma Bydła, XXIII Międzynarodowych Targach Ferma Świń i Drobiu w Łodzi do Wiktora Szmulewicza - Prezesa Krajowej Rady Izby Rolniczych w celu rozpatrzenia i dalszej realizacji.

1. Podjąć działania w sprawie zwiększenia zasiłku chorobowego dla rolników (wynoszącego od 10 lat w niezmienionej wysokości 10 zł za dzień).

2. Podjąć działania mające na celu przywrócenie wieku emerytalnego dla rolników: 55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna.

3. Podjąć działania mające na celu zwiększenie odstrzałów redukcyjnych dzików, jako wektora rozprzestrzeniania się wirusa choroby ASF.

4. Podjąć działania w sprawie ujednoczenia przepisów dotyczących osób przechodzących na emeryturę mających mieszane okresy zatrudnienia KRUS, ZUS. Zdarzają się przypadki, że ubezpieczony nie osiągnął minimalnego stażu ani w ZUS ani w KRUS. Z ZUS otrzyma wtedy emeryturę w kwocie części najniższej emerytury proporcjonalnej do okresu ubezpieczenia w ZUS, a z KRUS nie otrzyma emerytury.

5. Podjąć działania mające na celu zmianę procedury szacowania szkód spowodowanych przez niekorzystne warunki atmosferyczne. Raporty IUNG nie odzwierciedlają rzeczywistej sytuacji na polu.

6. Podjąć działania w celu umożliwienia rolnikom rozwoju gospodarstw szczególnie produkcji zwierzęcej bez względu na opinie mieszkańców niebędących rolnikami.

7. Podjąć działania mające na celu zapewnienie pomocy rolnikom, którzy w ramach umów dostarczali swoje produkty firmom, a te ogłosiły upadłość i zalegają rolnikom z wypłatami.

8. Podjąć działania mające na celu ograniczenie bezcłowego importu zbóż, kukurydzy i innych produktów rolnych z Ukrainy na teren UE.

9. Podjąć działania, aby w programie nauczania szkoły podstawowej znalazła się tematyka rolnicza, np. skąd bierze się mleko, jak wyglądają kłosa i ziarna zbóż.

W dniu 27.02.2020r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski ponownie zwrócił się do Pana Tomasza Adama Bocheńskiego Wojewody Łódzkiego z prośbą o pilne zorganizowanie spotkania instytucji pracujących na rzecz rolnictwa województwa łódzkiego. Tematyka spotkania powinna dotyczyć trudnej sytuacji w rolnictwie, ze szczególnym uwzględnieniem:

- sytuacji na rynku trzody chlewnej, w związku z zagrożeniem wirusem ASF, którego ogniska wykryto na terenie województwa mazowieckiego i ostatnio w województwie świętokrzyskim;

- sytuacji na rynku drobiu w związku z wystąpieniem 4 przypadków wirusa ptasiej grypy w powiecie sieradzkim, łowickim, łódzkim –wschodnim i poddębickim.

Prezes IRWŁ zaznaczył, że sytuacja jest naprawdę trudna o takie spotkanie jest konieczne, pozwoli na wypracowanie wniosków, które ma nadzieję doprowadzą do rozwiązania tego problemu. Termin spotkania pozostawił do dyspozycji Pana Wojewody.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektów:

Debata IRWŁ i MRiRW na targach FERMA 2020 - Krzysztof Nowak Delegat Rady Powiatowej IRWŁ w Zduńskiej Woli

Walne Zgromadzenie IRWŁ udzielił wywiadu dla radia PARADA na temat przydomowego uboju zwierząt.

Konferencje, targi, spotkania

W dniu 02.02.2020 r. grupa 50 rolników z powiatu opoczyńskiego miała okazję zwiedzić Centralne Targi Rolnicze w Nadarzynie. Producenci rolni zapoznali się z bogatą ofertą nowoczesnych maszyn i urządzeń, środków do produkcji rolnej oraz skorzystali z profesjonalnego doradztwa. Również uczestniczyli w konferencjach, które odbyły się podczas targów.

W dniach 6.02.2020r. (w Wolborzu), 11.02.2020r. (w Piotrkowie Trybunalskim) 13.02.2020r. (Piotrków Trybunalski); Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ w Piotrkowie Trybunalskim – Janusz Terka wraz z delegatami uczestniczył w spotkaniach z udziałem przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej poświęconych wirusowi choroby ASF.

Wzorem lat ubiegłych również w tym roku podczas targów FERMA 2020 – XX Międzynarodowe Targi FERMA Bydła oraz XXIII Międzynarodowe Targi FER-

- rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „ Premie na rozpoczęcie działalności rolniczej” w ramach poddziałania „ Pomoc w rozpoczęciu pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” objętego PROW 2014-2020; - rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych warunków wymagań, jakie powinny spełniać wnioski w sprawach dotyczących płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego; - rozporządzenia MRiRW w sprawie zakazu stosowania materiału siewnego kukurydzy MON 810;

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W omawianym okresie odbyło się 4 posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ (w dniu 5.02.2020r. w Wieruszowie, w dniu 13.02.2020 r. w Piotrkowie Trybunalskim, w dniu 17.02.2020r. w Sieradzu, w dniu 28.02.2020 r. w Koluszkach). Delegaci rozmawiali o bieżącej sytuacji w rolnictwie, o zagrożeniu ASF dla producentów trzody chlewnej, ubezpieczeniach społecznych, ubezpieczeniach w rolnictwie, o przeciwdziałaniu suszy rolniczej. Natomiast przedstawiciele instytucji sektora rolnego przekazali ważne informacje dla rolników.

Media

W dniu 18.02.2020 r. Dyrektor Biura IRWŁ – Jerzy Kuzański udzielił wypowiedzi do TOP Agrar Polska

Spotkanie instytucji rolniczych powiatu piotrkowskiego, m.in. Rady Powiatowej IRWŁ Powiatu Piotrkowskiego, w sprawie ASF

w sprawie rolników poszkodowanych przez ZM Zbyszko i OSM Ozorków.

W dniu 19.02.2020r. Dyrektor Biura IRWŁ – Jerzy Kuzański udzielił wywiadu dla Radia STREFA FM Piotrków Trybunalski na temat suszy rolniczej.

W dniu 28.02.2020r. Paweł Rochala – Delegat na

MA Świń i Drobiu w Łodzi – **w dniu 15 lutego 2020 r. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zorganizowały debatę pt.** „Wyzwania polskiego rolnictwa w obliczu Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej”. Debacie przewodniczył Prezes IRWŁ - Bronisław Węglewski. Więcej informacji na ten temat na str. 8 i 9.

Inna działalność IRWŁ

- **Biura Powiatowe Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego prowadzą nabór rolników na szkolenia dla użytkowników profesjonalnych z zakresu stosowania środków ochrony roślin. Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z miejscowym Biurem Powiatowym IRWŁ.**

- Bezpłatna publikacja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego udziela **bezpłatnie** porad prawnych dla rolników. W omawianym okresie zostało udzielonych 30 porad.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ w Sieradzu - Jerzy Wróbel - Delegat Rady na Walne Zgromadzenie IRWŁ

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

Problemy polskiego rolnictwa na debacie IRWŁ i MRiRW

Debata IRWŁ i MRiRW na temat wyzwań polskiego rolnictwa w obliczu Wspólnej Polityki Rolnej UE

W lutowy weekend (14-16.02) po raz 9 w Łodzi, a po raz 6 w Hali EXPO i MOSiR odbyły się XX Międzynarodowe Targi Ferma Bydła o XXIII Międzynarodowe Targi Ferma Świń i Drobiu. Podczas tej edycji imprezy ponad 250 wystawców z kraju i zagranicy zaprezentowało bogatą ofertę wszystkiego, co niezbędne w chowie i hodowli zwierząt począwszy od genetyki poprzez pasze i systemy ich zadawania, leki i preparaty weterynaryjne, roboty udojowe, wyposażenie budynków inwentarskich (również ich projekty i budowę), maszyny do zbioru i konserwacji pasz, a także ciągniki.

śław Węglewski - Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego. W debacie wzięli udział rolnicy, a także delegaci Rad Powiatowych Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego. W dyskusji uczestniczyli także: Wiktor Szmulewicz - Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych, Janusz Ciesielski - Dyrektor Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Łodzi, Tomasz Nowicki - Dyrektor Oddziału Regionalnego w Łodzi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Włodzimierz Lewandowski z-ca Dyrektora Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego zs. w Bratoszewicach, Anna Pietraszko z-ca dyrektora Łódzkiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Edyta Michalska Dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Łódzkiego Urzędu Marszałkowskiego, Anna Bieniawska - Dyrektor TUW „TUW” Biuro Regionalne w Łodzi, Ewa Lech – z-ca Łódzkiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii.

W targach uczestniczyły firmy z 15 państw, w tym po raz drugi firmy z Pakistanu, Kanady, Hiszpanii, a po raz pierwszy z Korei Południowej. Na targi FERMA 2020 przybyło ponad 30 tys. zwiedzających, wśród których byli hodowcy bydła, świń i drobiu z całej Polski i zagranicy. Łódzkie targi to jednak nie tylko ekspozycja firm. W ponad 20-letniej historii imprezy, co roku niezwykle istotnym elementem jest konferencja naukowo-techniczna. W tym roku ogłoszono 35 referatów moderowanych przez wybitnych naukowców i praktyków, wśród których nie zabrakło tak uznanych w branży nazwisk jak: prof. Z. Kowalski czy prof. Z. Pejsak. W kolejnych wydaniach miesięcznika W NOWEJ ROLI będziemy publikować dla Państwa streszczenia wykładów z tej konferencji. W tym wydaniu na stronach 12-13 wykład prof. Zygmunta Pejsaka na temat zagrożeń wirusa ASF.

po raz 8. Debata tematycznie związana była z wyzwaniami polskiego rolnictwa w obliczu Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Debacie przewodniczył Broni-

W czasie debaty rolnicy poruszali problem związany z zasiłkiem chorobowym, który od 10 lat funkcjonu-

Zdzisław Czupryniak - rolnik z gminy Warta

Od lewej: Janusz Ciesielski Dyrektor KOWR OT w Łodzi, Wiktor Szmulewicz Prezes KRIR, Ewa Lech – z-ca Łódzkiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii, Bronisław Węglewski - Prezes IRWL

ochrony producenta rolnego, który w ramach umowy dostarczył swoje produkty firmom ogłaszającym upadłość lub będącym w trakcie restrukturyzacji. Rolnicy proponowali zmianę przepisów tak, aby to właśnie rolnicy mieli pierwszeństwo w odzyskaniu należności.

W czasie debaty zaznaczano potrzebę ograniczenia bezcłowego importu zbóż, kukurydzy i innych produktów rolnych z Ukrainy. Zwracano też uwagę na małą świadomość młodego pokolenia dotyczącą wsi. Dzieci nie wiedzą jak wyglądają kłosa i ziarna zbóż, nie zdają sobie sprawy z tego skąd mleko dostępne w hipermarkecie.

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego zebrała wszystkie wnioski pojawiające się podczas debaty i przekazała je do Krajowej Rady Izb Rolniczych w celu rozpatrzenia i dalszej realizacji.

Sylwia Skulimowska

je w niezmienionej wysokości 10 zł za dzień. Kolejny już raz podnosili postulat przywrócenia wieku emerytalnego dla rolników: 55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna. Zwracali uwagę na potrzebę ujednoczenia przepisów dotyczących osób przechodzących na emeryturę, mających mieszane okresy zatrudnienia KRUS, ZUS. Nierzadkie są przypadki, że ubezpieczony nie osiągnął minimalnego stażu ani w ZUS, ani w KRUS. ZUS otrzyma wtedy emeryturę w kwocie części najniższej emerytury proporcjonalnej do okresu ubezpieczenia w ZUS, a z KRUS nie otrzyma emerytury. Zwracano też uwagę na ciągle nierozwiązany problem ASF, rolnicy apelowali o jak najszybsze zwiększenie odstrzału dzików, które są główną przyczyną rozprzestrzeniania się wirusa ASF.

Na debacie IRWL i MRIRW podniesiono też problem suszy rolniczej, w tym aktualnej zimowej suszy rolniczej. Specjaliści zapowiadają kolejny 3 rok suszy. Niezbędna jest modernizacja dotychczasowych urządzeń melioracyjnych, aby spełniały również funkcję magazynowania wód, a nie tylko ich odprowadzania. Uczestnicy debaty zwracali uwagę na konieczność budowy systemów nawadniających pola, podobnie jak to zostało rozwiązane, np. w Portugalii. Apelowano o zmianę procedury szacowania szkód spowodowanych przez niekorzystne warunki atmosferyczne. Od lat rolnicy udowadniają, że raporty IUNG nie odzwierciedlają rzeczywistej sytuacji na polu.

W czasie dyskusji, szczególnie hodowcy zwierząt, skarżyli się na ograniczenia, które zaczynają napotykać w swoich miejscach zamieszkania. Napływowi mieszkańcy przeprowadzając się na wieś blokują im rozwój, skarżąc się na uciążliwości związane z produkcją rolniczą. Rolnicy apelowali o umożliwienie im rozwoju bez względu na opinię mieszkańca niebędącego rolnikiem. Kilkoro rolników zwracało uwagę na potrzebę

Od lewej: Edyta Michalska Dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Łódzkiego UM, Anna Bieniawska Dyrektor Biura Regionalne TUV „TUV” w Łodzi

Bronisław Węglewski

Firmy i produkty, które zdobyły złoty medal Targów FERMA 2020

Nazwa firmy	Nagroda przyznana za:
1 DUKA POLSKA Sp. z o.o.	KSM KALK ALKALISCH - komfortowe materace legowiskowe
2 SOWUL & SOWUL Sp. z o.o.	Lucerna siewna DIMITRA
3 Holm & Laue GmbH Co KG	Automatic Feeder CalfExpert
4 ADV Genetics Sp. z o.o.	Hyperin Agri - biodegradowalny środek do mycia maszyn i urządzeń rolniczych
5 K-BAUSYSTEME Sp. z o.o.	EKOCIKKI 80 gazowa wymiennikowa nagrzewnica powietrza dla ferm
6 AVIPRO Sp. z o.o.	FLEXUS - system karmienia kogutów
7 NEOROL Sp. z o.o.	Mieszanka paszowa uzupełniająca B-APOLLO 19
8 JOTAFAN Andrzej Zagórski	Aplikacja JOTAFAN - FERMA
9 MARTIN AGRO	Wóz paszowy MARTIN MIXMAX
10 DeLaval Sp. z o.o.	Robot udojowy DeLaval VMS V310
11 GEA Farm Technologies Sp. z o.o.	Automatyczny system udojowy - karuzela GEA DairyProQ
12 Agrifirm Polska Sp. z o.o.	Aim For Zero - bezpieczna koncepcja żywienia psiaży
13 KLEIB Sp. z o.o.	Q BioRolna - ekologiczna farba na bazie naturalnego spoiwia pochodnego celulozy
14 GOOD ENERGY POLAND Sp. z o.o.	Autorski program wsparcia dla sektora rolniczego w gospodarowaniu energią
15 ANDO TECH Sp. z o.o.	Wóz paszowy poziomy HORIZON 10
16 ANDO TECH Sp. z o.o.	Rozrzutnik MAGNUM 14 IV

Firmy i produkty, które zdobyły znak "Nowość" Targów FERMA 2020

Firma	NOWOŚĆ
1 K-BAUSYSTEME Sp. z o.o.	EKOCIKKI 80 gazowa wymiennikowa nagrzewnica powietrza dla ferm
2 A LIMA BIS Sp. z o.o.	Ścielarka EVO COMFORT 2.0
3 NEOROL Sp. z o.o.	Mieszanka paszowa uzupełniająca NeoProtector T
4 LEIBER Sp. z o.o.	Biolex@MB40 - Drench
5 DeLaval Sp. z o.o.	Robot udojowy De Laval VMS V310
6 Agrifirm Polska Sp. z o.o.	Aim For Zero - bezpieczna koncepcja żywienia psiaży
7 KLEIB Sp. z o.o.	Q7 Bio - satynowa farba lateksowa do wnętrza mikrobiologicznie i biobójczo aktywna (bakterie, pleśnie, grzyby)
8 ANDO TECH Sp. z o.o.	Wóz paszowy poziomy HORIZON 10
9 ANDO TECH Sp. z o.o.	Rozrzutnik MAGNUM 14 IV

Jan Oblński - rolnik z powiatu wieluńskiego

Plonowanie owsa

w doświadczeniach PDO

Powierzchnia uprawy owsa w naszym kraju wynosi ponad 530 tys. ha. W strukturze zasiewów zbóż (z mieszankami zbożowymi) owies zajmuje prawie 8%. Największe znaczenie ma w województwach mazowieckim, warmińsko-mazurskim i lubelskim, natomiast najmniejsze w województwie opolskim i lubuskim. Na tle innych gatunków zbóż, owies wykazuje wiele cennych zalet. Najważniejsze spośród nich to: duża tolerancja na niskie pH gleby, małe wymagania, co do jakości gleby (udaje się na glebach piaszczystych, jak i gliniastych), stosunkowo mała wrażliwość na niskie temperatury wczesną wiosną (kielkuje już w temperaturze około 2°C), jest dość dobrym przedplonem dla innych zbóż oraz na ogół dobrze znosi uprawę po nich. Poza tym pełni funkcję fitosanitarną, dlatego warto go uwzględnić w płodozmianie z dużym udziałem zbóż. Duże znaczenie dla dobrego plonowania owsa ma termin siewu, gdyż przy wczesnym najlepiej wykorzystuje zapasy wody zimo-

wej zgromadzonej w glebie, co ma znaczący wpływ na dobre ukorzenie, większą odporność na wyleganie i większą liczbę kłosek w wiesze. Myśląc o siewie tego gatunku, warto prześledzić wyniki plonowania odmian owsa badanych w doświadczeniach Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego koordynowanego przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej. W ramach tego systemu w województwie łódzkim prowadzone są doświadczenia z owsem w trzech placówkach, są to: Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Sulejowie, Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Lućmierzu i Hodowla Roślin Strzelce.

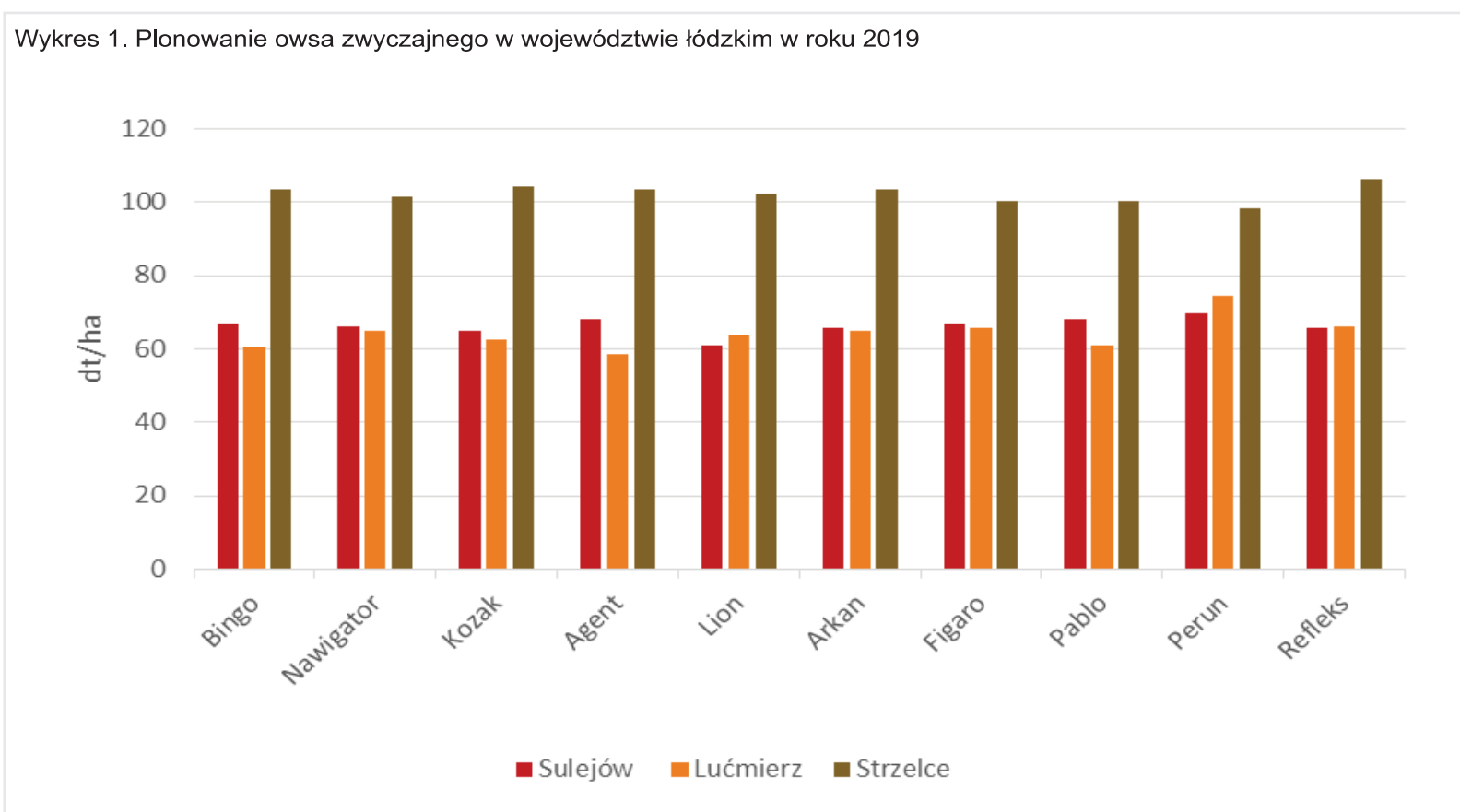
Spśród odmian badanych w roku 2019 najlepiej plonowała nowo zarejestrowana odmiana Perum, natomiast największą stabilnością plonowania w ostatnich latach wykazały się odmiany: Bingo, Nawigator i Kozak (odmiany z LOZ). W Sulejowie i Lućmierzu odmiany badane w ubiegłym se-

zonie plonowały na poziomie 65 dt/ha, natomiast w Strzelcach uzyskano plon ok. 10 dt. Jest to wynikiem lepszych warunków wilgotnościowych.

Owies, uznawany jest za gatunek o wyższej zdrowotności, jednak jest on porażany przez wiele grzybów chorobotwórczych, mających w końcowym efekcie wpływ na plon. W ostatnich latach szczególnie dużym zagrożeniem w uprawie owsa były rdza wieńcowa (koronowa) i helmintosporioza. W latach sprzyjających rozwojowi rdzy wieńcowej, choroba może znacznie ograniczać plonowanie odmian mniej odpornych. Chorobami owsa o mniejszym znaczeniu gospodarczym są mączniak prawdziwy, septorioza liści i rdza źdźbłowa. Natomiast występowanie główki pyłającej można ograniczyć poprzez zaprawianie materiału siewnego.

Rdza koronowa owsa – na liściach, czasami również na pochwach liściowych i plewkach ukazują się małe pę-

Wykres 1. Plonowanie owsa zwyczajnego w województwie łódzkim w roku 2019

cherzyki, okrągłe lub w formie kreski, barwy żółto-pomarańczowej, które stopniowo obejmują coraz większe obszary porażenia (skupiska letnich zarodników). Pojawiają się one najczęściej w końcu czerwca na początku fazy wypełniania się ziaren zboża lub przed wyrzucaniem kwiatostanów. Następnie tworzą się niewielkie, czarne plamy w formie kreski (skupiska zimowych zarodników). Otaczają one często pierścieniowo skupiska zarodników letnich lub tworzą się rozrzucone bezładnie na spodzie liści i pochwach liściowych, pozostają jednakże przez długi czas pokryte skórą liścia. Ze względu na wysokie wymagania dotyczące temperatury oraz na obowiązkową zmianę żywiciela rdza koronowa owsa wkracza w okres wegetacji dopiero stosunkowo późno i przed samymi zbiorami nie wyrządza najczęściej znaczących szkód. Zagrożenie istnieje przede wszystkim dla późnych zasiewów i późno dojrzewających odmian.

się szaro-brązowo. Rozwój mącznika w uprawie może nastąpić gwałtownie, powodując duże straty gospodarcze.

Septorioza liści – na liściach ukazują się najpierw nieregularnie rozmieszczone, owalne, 1-2 milimetrowe, następnie bardziej rozciągnięte brązowe zmiany nekrotyczne, często miejsce infekcji ma czarny punkt. Plamy otoczone są żółtawą obwódką. Dokładna diagnoza jest możliwa na podstawie piknidów, które najczęściej dają się zauważyć na obumarłych częściach tkanki. W stadium końcowym grzyby poraża również kłosa.

Rdza źdźbłowa – na liściach, pochwach liściowych, źdźbłach i plewach ukazują się w formie kresek pęcherzyki barwy rdzawobrązowej, które są skupiskami letnich zarodników grzyba. Na źdźbłach i pochwach liściowych są one usytuowane w formie pasów i w sposób widoczny otoczone resztkami rozerwanej skórki. Sąsiadujące ze sobą skupiska zarodników mogą zlewać się razem i tworzyć coś w rodzaju poduszek.

Głównia pyłaca – zamiast ziaren wytwarzają się czarno

-brązowe skupiska zarodników, początkowo otoczone srebrzystą skórą, która następnie pęka. Uwalnianie się zarodników odbywa się natychmiast po wykształceniu się wiech. Zarodniki lądują przy tym na zdrowych ziarnach i infekują je. W okresie zbiorów można znaleźć już tylko puste gniazda w wiechach i resztki plewek.

Nowo rejestrowane odmiany najczęściej wnoszą postęp w zakresie plenności oraz odporności na choroby. W Krajowym Rejestrze przeważają odmiany rodzimych hodowli. Głównie są to odmiany żółtoziarniste, ale mamy też odmiany o brązowej barwie łuski i bezłuskowe.

Anna Wardęga
COBORU
Stacja Doświadczalna Oceny Odmian
w Sulejowie

Helminthosporioza owsa – siewki z silnie porażonych nasion obumierają jeszcze zanim zdążą wzejść. Rośliny, które przeżyją, mają już w stadium 7-2 liści owalne, czerwono-brązowe plamy, które z postępem choroby zlewają się w pasy. Liście te bywają często skręcone i skrócone. Rośliny nie przyrastają prawidłowo lub obumierają. W przypadku porażenia liści górnych powstają oliwkowo zabarwione, następnie brązowe, ciemno obrzeżone nekrozy. Pochewki liści i źdźbła rzadko bywają porażone.

Mączniak prawdziwy na liściach – biały, podobny do waty nalot grzybni, który rozprzestrzenia się stopniowo na całej roślinie, ukazuje się najpierw na dolnych liściach i częściowo na źdźbłach. Porażone liście żółkną i obumierają przedwcześnie. Jeśli infekcja się utrzymuje, chorują również liście górne i kłosa. Na nalocie grzyba pojawiają się później czarne punkty – owocniki grzyba, zaś sam nalot przebarwia

Bioasekuracja

jedyny sposób ochrony stad świń przed ASF

Niestety, pogarsza się sytuacja epizootyczna w zakresie ASF w populacji świń i dzików. Szczególny wzrost liczby ognisk i przypadków ASF zarejestrowano w naszym kraju w roku 2018. Do Listopada br. (2018) stwierdzono w Polsce więcej ognisk i przypadków ASF niż w poprzednich 42 miesiącach. Jednocześnie obserwuje się w Europie wzrost liczby krajów dotkniętych tą chorobą (tab.1.). Powyższe stwarza coraz większe ryzyko ponownego przeniesienia wirusa ASF (ASFV) od dzików do świń oraz determinuje rozszerzenie się ASF na coraz większe terytorium Europy.

Najczęściej wektorem odpowiedzialnym za wprowadzenie ASFV do stada jest człowiek. Wprowadza on czynnik chorobotwórczy do stada świń zazwyczaj drogą mechaniczną, poprzez zanieczyszczone czynnikami chorobotwórczymi ubranie i obuwie ale także włosy, jamę nosową, skórę, etc. W drugiej kolejności wymienia się środki transportu, na trzecim wprowadzane do chlewni zakupione warchlaki, loszki lub knurki. Źródłem patogenów może być także nasienie knurów, przeznaczone do inseminacji. Wektorem choroby mogą być waleśjające się po lesie i wychodzące poza teren chlewni psy i koty. Mechanicznym wektorem w przenoszeniu się ASFV mogą być ptaki i gryzonie. Bardzo niebezpieczne mogą być zlewki oraz wyroby mięsne (kielbasa, boczek, słonina, etc.), zakupione z nieznanego źródła i wniesione do chlewni. W aktualnej sytuacji wektorem może być dziczyzna i wyroby z dziczyzny. Prawdopodobnym wektorem może być zanieczyszczona wirusem ASF słoma lub siano. Pewne źródło drobnoustrojów chorobotwórczych dla świń, w tym ASFV, stanowią, w niektórych okolicznościach, kleszcze i owady. Ich niszczenie w środowisku fermy jest trudne i w zasadzie niewykonalne, ale zależy w dużym stopniu od poziomu higieny pomieszczeń dla świń. Kolejnym wektorem przenoszenia mikroorganizmów, w tym ASFV, do fermy jest powietrze. Tą drogą czynniki chorobotwórcze mogą być przenoszone na różną odległość od ich źródła. Odległość ta waha się od kilkudziesięciu metrów – w przypadku wirusa PRRS, do kilkudziesięciu km w odniesieniu do wirusa pryszczycy (FMDV). Warto dodać, że nie wykazano dotychczas możliwości przenoszenia ASFV drogą powietrzną.

Przestrzeganie podstawowych zasad bioasekuracji chroni w bardzo dużym stopniu przed wszystkimi wymienionymi wektorami,

Regulacje prawne dotyczące bioasekuracji zawarte są w:

1. Ustawie o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt
2. Ustawie o ochronie zwierząt
3. 3. Rozporządzeniu MRiRW z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz.U. 2018 r. poz. 290)

Wdrożenie, we wszystkich chlewniach utrzymujących świnię zasad bioasekuracji wydaje się być obecnie najważniejszym, a w zasadzie jedynym sposobem ochrony krajowego pogłowia świń przed ASF. Warunkiem podstawowym, pozwalającym na prawidłowe wprowadzenie wspomnianych zasad jest ogrodzenie budynków inwentarskich. Bez spełnienia tego wstępnego kryterium nie może być mowy o pełnym zabezpieczeniu obiektu przed

chorobą. Niestety, jak na razie obowiązek ten nie został wprowadzony do obowiązujących obecnie regulacji prawnych. Nie mniej wszyscy odpowiedzialni producenci i hodowcy świń powinni zdawać sobie sprawę ze znaczenie ogrodzenia w zabezpieczeniu swojego majątku.

Zagadnienie bioasekuracji dzieli się na dwie części. Pierwsza uwzględnia bioasekurację zewnętrzną, a druga bioasekurację wewnętrzną, czyli obszar fermy.

Bioasekuracja zewnętrzna

Istotnym elementem bioasekuracji zewnętrznej jest kwarantanna, którą zwierzęta muszą przejść przed ich włączeniem do stada. Celem kwarantanny jest kliniczna ocena stanu zdrowia świń oraz wykonanie diagnostycznych badań laboratoryjnych zwierząt. Badania powinny być wykonane dwukrotnie, to jest natychmiast po wprowadzeniu zwierząt do kwarantanny i około 3 tygodnie później. Badanie pierwsze wykaże czy zakupiono zdrowe zwierzęta. Badania drugie jest konieczne dla wykluczenia prawdopodobieństwa infekcji świń w trakcie załadunku, transportu czy wyładunku. Pobyt świń w kwarantannie trwa od co najmniej 30 do 60 dni. Warunkiem uznania pomieszczenia jako „kwarantannik” jest szczególnie wysoki poziom jego bioasekuracji, wykluczający dostęp do wspomnianego pomieszczenia, drobnoustrojów choro-

do stada. Ocena taka powinna być dokonana na podstawie analizy dokumentacji weterynaryjnej znajdującej się w fermie dostarczającej zwierzęta, w tym przede wszystkim oceny dokumentacji związanej z wykonywanymi badaniami laboratoryjnymi, w tym z zakresem prowadzonych badań oraz ich terminami. Loszki remontowe powinno się nabywać z jednego źródła, możliwie o wysokim poziomie bioasekuracji i statusie zdrowia. Warto pamiętać, że im rzadziej zwierzęta „remontowe” włączane są do stada docelowego, tym ryzyko wprowadzenia do stada chorób zakaźnych jest mniejsze.

W przypadku wykorzystywania nasienia ze stacji unasinienia należy pamiętać, że musi być ono wolne od patogenów. Należy korzystać wyłącznie z nasienia, które w laboratorium akredytowanym (stacji unasinienia) po zbadaniu uznano za wolne od chorobotwórczych dla świń drobnoustrojów.

W realizacji bioasekuracji w budynku kwarantanny oraz w fermie docelowej pomocne są określone oznakowania, które uwidaczniają wymogi oraz dozwolone i niedozwolone zachowania personelu i wizytujących osób z zewnątrz.

Parkingi dla pojazdów powinny być zlokalizowane

Tab.1. Liczba ognisk i przypadków ASF w krajach Europy w latach 2017-2018 (do 6.11.2018.) wg. ADNS

Kraj	Świnie		Dziki	
	2017	2018	2017	2018
Estonia	3	0	637	206
Łotwa	8	10	947	594
Litwa	30	51	1328	1306
Polska	81	109	741	2068
Ukraina	124	95	37	33
Rumunia	2	1081	0	89
Węgry	0	0	b/d	48
Bułgaria	0	1	0	3
Belgia	0	0	0	85
Razem	248	1347	3690	4432

botwórczych. Budynki i teren kwarantanny powinny być położone w odległości około 3 km od innych chlewni świń, w tym od chlewni macierzystej. Zwierzęta przebywające w kwarantannie powinny być obsługiwane przez oddzielny personel.

Zgodnie z zasadami bioasekuracji celowe jest zebranie wywiadu z zakresu sytuacji epidemiologicznej sta-

poza obszarem na którym zlokalizowane są budynki ze zwierzętami. Środki lokomocji muszą przed wjazdem na parking być oczyszczone i zdezynfekowane. Wizyty powinny być potwierdzane w specjalnym zeszycie a osoby wchodzące na teren chlewni zobowiązane są do wzięcia prysznic i zmiany ubioru. W przypadku wyjątkowo cennych obiektów należy wymagać, by wizytujący przez co

najmniej 48 godzin, nie mieli kontaktu z innymi stadami tego samego gatunku zwierząt.

Pracownikom chlewni nie wolno posiadać świń ani dodatkowo pracować w innych gospodarstwach, w których kontaktu ze świnią nie da się uniknąć. Muszą oni być ustawicznie szkoleni i doszkalani w zakresie bioasekuracji. Najlepsze rezultaty uzyskuje się na fermach, które organizują obowiązkowe szkolenia dla pracowników farmy, co najmniej kilka razy do roku. Tematyka powinna obejmować standardowe procedury operacyjne (SPO), zmierzające do bioasekuracji i uświadomienia ryzyka, które niesie kontakt z innymi świniąmi poza miejscem pracy członka załogi danej farmy. Właściciele ferm oraz pracownicy nie mogą brać udziału w polowaniach czy też w nagance.

W szerzeniu się chorób zakaźnych między zwierzętami z poszczególnych stad szczególną rolę i odgrywają pojazdy przewożące paszę, które muszą w ciągu dnia być w kilku fermach. By zminimalizować możliwość przenoszenia tym sposobem patogenów, należy odpowiednio budować zbiorniki lub silosy paszowe tak, by nie ułatwiały one transmisji zarazków do farmy lub budynków kwarantanny. Należy pamiętać że z uwagi na ryzyko zawleczenia choroby zakaźnej kierowca pojazdu nie może być dopuszczany do bezpośredniego lub pośredniego kontaktu ze świniąmi.

Zgodnie z podstawowymi zasadami bioasekuracji w przypadku konieczności wjazdu paszo-wozu na teren farmy, kierowca musi założyć ochraniacz na swoje obuwie, zanim opuści kabinę pojazdu. Dużym ryzykiem jest zezwolenie na wjazd na teren gospodarstwa paszo-wozu rozwożącego paszę po innych obiektach. Lekarze weterynarii opuszczający samochód, którym przyjechali do gospodarstwa powinni nałożyć na obuwie stosowne zabezpieczenie, które zmienia wchodząc do obiektu. Lekarze weterynarii, ze względu na zakres swoich czynności i fakt wizytowania przede wszystkim obiektów „problemowych” muszą mieć świadomość, że są szczególnie narażeni na to, by być wektorem w szerzeniu się infekcji. Ryzykiem jest każde wejście na fermę osób związanych z produkcją personelu technicznego, kontrolerów, etc. Reasumując problematykę obsługi samochodowej ferm w kontekście bioasekuracji – pojazdy oraz ich kierowcy stanowią znaczące ryzyko transmisji patogenów. Należy wymagać od dostawców - zaopatrujących fermę w konieczne produkty (leki, dodatki paszowe, nasienie, drobne sprzęty, etc.), by ich pojazdy były przed dostawą umyte i wydezynfekowane. Niezbędna jest stała kontrola sposobów i efektywności skuteczności dezynfekcji pojazdów zewnętrznych przewożących świnię. Dostępne dane epidemiologiczne wskazują, że pojazdy do transportu zwierząt są częstym wektorem w szerzeniu się chorób. Między innymi dlatego myjnie służące czyszczeniu i dezynfekcji pojazdów powinny spełniać odpowiednie warunki techniczne.

W celu zabezpieczenia przed aerogennym szerzeniem się drobnoustrojów coraz częściej instaluje się w oknach i wentylatorach systemy filtrujące powietrze.

Ryzyko związane z przekraczaniem wymogów bioasekuracji ma miejsce przede wszystkim wtedy, gdy wprowadza się do stada remontowy materiał zarodowy (loszki, knurki) oraz w okresie sprzedaży warchlaków, tuczników i brakowanych loch.

Jednym z miejsc, z którego wprowadzone mogą być do stada chorobotwórcze drobnoustroje jest rampa załadunkowa. W ramach bioasekuracji zaleca się, by rampa była zlokalizowana przy zewnętrznym ogrodzeniu farmy, w znacznej odległości od budynków inwentarskich – przynajmniej 20-50 metrów. Spływ z rampy powinien

być skierowany na zewnątrz ogrodzenia tak by w trakcie jej mycia ścieki spływały na zewnątrz chlewni a nie do jej obszaru. W sytuacji gdy świnię wejdą do pojazdu i cofną się na rampę, muszą one bezwzględnie zostać wprowadzone z powrotem do pojazdu. Nie mają prawa wrócić do chlewni. Nie można wykorzystywać rampy załadunkowej do załadunku padliny.

W wielu obiektach metodą dezynfekcji jest fumigacja czyli działanie na drobnoustroje gazów niszczących ewentualnie obecne drobnoustroje. Metoda ta ma wiele zalet i w niektórych sytuacjach jest rozwiązaniem z wyboru.

Jak wskazują na to doświadczenia związane z szerzeniem się ASF, słoma może być wektorem w szerzeniu się tej choroby. Z tego powodu słoma, przeznaczona do ścielenia powinna pochodzić ze źródła (obszaru) wolnego od wirusa ASF w sensie takich wektorów jak zwierzęta, kał, mocz, śluz; powinna być dostarczana wolnymi od zarazków pojazdami.

Typowe czyszczenie obuwia i jego odkażenie przechodzeniem przez matę ze środkiem dezynfekcyjnym nie daje żadnej pewności zabicia patogenów, które znajdują się na obuwie. Skuteczność dezynfekcji obuwia podnosi istotnie jego oczyszczanie mechaniczne z cząstek organicznych, po którym następuje namaczanie w płynie dezynfekcyjnym na co najmniej 5 minut. Mata musi codziennie być uzupełniana świeżym płynem dezynfekcyjnym. W okresie zimy do roztworu dezynfekcyjnego należy dodawać sól.

Jedynym, praktycznie skutecznym sposobem zapobiegającym przeniesieniu patogenów z zewnątrz na teren chlewni jest zmiana obuwia przed wejściem do obiektu.

Jeżeli świnię mają możliwość przebywania na wybiegach, co praktykowane jest coraz rzadziej, a w świetle aktualnej sytuacji odnośnie do ASF, powinno być, przynajmniej w określonych regionach zabronione, obiekty takie powinny mieć podwójne ogrodzenie, by nie mogło dochodzić do bezpośredniego kontaktu między zwierzętami z chlewni a wolnożyjącymi. Konieczne jest też uniemożliwienie lub co najmniej utrudnienie dostępu do obiektu gryzoni.

Jako wektor szerzenia się chorób zakaźnych świń w grę wchodzi szczury i myszy. Mogą one być wektorem w szerzeniu się: salmonellozy, leptospirozy, toksoplazmozy, włośnicy, różycy, dyzenterii i szereg innych chorób zakaźnych lub inwazyjnych. Szczury mogą przemieszczać się na duże odległości (do około 4 km) i przenosić patogeny chlewni do chlewni. Obecność szczurów i myszy w obiekcie uniemożliwia realizację bioasekuracji. W związku z tym deratyzacja jest bezwzględnie warunkiem jej osiągnięcia.

Znaczenie szczególne w obniżaniu bioasekuracji odgrywają dziki, które nawet przy kontaktach z obiektem, w którym utrzymywane są świnię, mogą stanowić źródło patogenów, zwłaszcza wirusa afrykańskiego pomoru.

Bioasekuracja wewnętrzna

Objęmuje ona postępowanie, którego celem jest ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się drobnoustrojów patogennych lub warunkowo chorobotwórczych między poszczególnymi sektorami produkcji czy też między różnymi grupami wiekowymi zwierząt. Łączy się ona z zapewnieniem świniom wysokiego poziomu dobrostanu (welfare). Bioasekuracja wewnętrzna w fermie docelowej (przyjmującej) to zwalczanie chorób lub bezobjawowego nosicielstwa drobnoustrojów warunkowo chorobotwórczych. Mieści się ono w pojęciu zarządzania zdrowiem. Podstawą jest diagnostyka laboratoryjna i kliniczna określająca gatunki patogenów

występujące w danej fermie oraz stosowanie ich zwalczania. W tych ramach wykonywana jest okresowa dezynfekcja pomieszczeń, w których przebywają świnię i wykonywane są szczepienia profilaktyczne. W związku z przemieszczaniem grup świń konieczne jest przestrzeganie podstawowej zasady w profesjonalnej produkcji warchlaków i tuczników to jest zasady: „całe pomieszczenie pełne/całe pomieszczenie puste” (cpp-cpp), czemu towarzyszy - po opróżnieniu przez grupę zwierząt kojca - mechaniczne oczyszczenie, mycie, dezynfekcja i wysuszenie pomieszczenia oraz odpowiednie jego nagrzanie przed wprowadzeniem kolejnej grupy wiekowej lub technologicznej świń.

Niezbędne konserwacje i remonty budynków farmy należy przeprowadzać w oparciu o przedstawione zasady bioasekuracji. Ważne jest by wszystkie ekipy remontowe przed podjęciem pracy były zapoznane z wymogami bioasekuracji.

Sposób ochrony świń przed chorobami zakaźnymi zależy od technologii i skali produkcji. Dlatego, szczegółowy program postępowania w zakresie bioasekuracji powinien być przygotowany z uwzględnieniem specyfiki danego gospodarstwa. Zgodnie z powyższym, przy uwzględnieniu lokalnej specyfikacji wskazane jest, by właściciel stada wspólnie z lekarzem weterynarii przygotował plan ochrony stada świń przed ASF oraz innymi chorobami zakaźnymi. Ważnym elementem jest wysokiego stopnia zabezpieczenie od infekcji jeszcze zdrowego pogłowia, co łączy się z ograniczeniem do niezbędnego minimum kontaktów zewnętrznych i wewnętrznych, szczególnie w odniesieniu do niezatrudnionych na fermie. Pracownicy przyjmowani do pracy winni być weryfikowani w aspektach ważnych dla bioasekuracji. Powyższe odnosi się przede wszystkim do pracowników, pochodzących z krajów, w których stwierdza się występowanie bardzo groźnych chorób zakaźnych w omawianym przypadku ASF. Nowo zatrudniani powinni posiadać wykształcenie zgodne z profilem zajmowanego stanowiska. Powinni zostać solidnie przeszkoleni z zakresu dotyczących ich zasad obowiązujących w obszarze bioasekuracji. Szkolenia takie powinny być okresowo powtarzane dla wszystkich pracowników farmy.

Dla kontrolujących i wizytujących fermę powinno być tylko jedno, widoczne oznakowane wejście na teren chlewni. Powinni wchodzić i wizytować fermę z wyznaczonym do tego celu pracownikiem. Należy przygotować i wdrożyć system sprawdzania, rejestracji i identyfikowania gości. Wszelkie wizyty powinny być ograniczone do minimum.

Przedstawione powyżej ogólne zasady, wskazują jedynie obszary, które powinny być brane pod uwagę przy opracowywaniu szczegółowych kryteriów postępowania bioasekuracyjnego w każdym obiekcie, w którym utrzymywane są świnię.

Należy podkreślić, że tylko przestrzeganie zasad bioasekuracji – we wszystkich krajowych chlewniach trzody chlewniej – daje szansę ochrony pogłowia świń przed największym aktualnym zagrożeniem, którym jest w Polsce ASF. Należy mieć świadomość, że są w naszym kraju regiony, w których nieprzerwanie stwierdza się obecność, przede wszystkim padłych ale także żywych dzików, zakażonych ASFV. Niekorzystna jest również sytuacja epizootyczna w krajach sąsiadujących (Ukraina, Rosja, prawdopodobnie Białoruś), z których pochodzi znaczna liczba osób zatrudnionych w produkcji zwierzęcej w Polsce, które niezależnie od prowadzonych kontroli granicznych mogą być wektorem w szerzeniu ASF.

prof. dr hab. Zygmunt Pejsak

PAKIET „BEZPIECZNA ZAGRODA”

Pakiet „Bezpieczna Zagroda” przygotowany przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” zapewni kompleksową ochronę ubezpieczeniową Rolnikom i osobom prowadzącym gospodarstwa rolne.

Podstawowa część pakietu umożliwia ubezpieczenie budynków mieszkalnych i gospodarczych od pożaru i innych zdarzeń losowych, czyli od skutków: deszczu nawalnego, dewastacji, dymu i sadzy, fali ponaddzwiękowej, gradu, katastrofy budowlanej, lawiny, osuwania się ziemi, pożaru, przepięcia, silnego wiatru, śniegu i lodu, trzęsienia ziemi, uderzenia pioruna, uderzenia pojazdu, upadku statku powietrznego, wybuchu, zalania, zapadania się ziemi i opcjonalnie – od powodzi. **Ubezpieczenie mienia od ognia i innych zdarzeń losowych oprócz wymienionych rodzajów ryzyk obejmuje także szkody będące bezpośrednim następstwem upadku drzew, słupów, latarni, kominów, masztów i innych budowli. Przez upadek rozumiemy przewrócenie się w całości lub oderwanych części na ubezpieczone mienie.**

Rolnicy, którzy ubezpieczają budynki realizując obowiązek wskazany w Ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z dnia 22 maja 2003 roku mogą rozszerzyć zakres ochrony o ryzyka nieuwzględnione w Ustawie oraz ubezpieczyć budynki o powierzchni poniżej 20 m², które nie podlegają ubezpieczeniu obowiązkowemu. Ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęte pozostałe składniki gospodarstwa rolnego: budowle, ruchomości domowe i stałe elementy wykończeniowe.

TUW „TUW” przygotowało trzy warianty ubezpieczenia mienia związanego z prowadzeniem gospodarstwa rolnego:

- **siedlisko** obejmie ochroną ubezpieczeniową: ziemiopłody, sprzęt rolniczy oraz materiały i zapasy – na terenie siedliska oraz zwierzęta gospodarskie na terenie gospodarstwa rolnego;
- **gospodarstwo** to ochrona ubezpieczeniowa dla ziemiopłodów, sprzętu rolniczego, materiałów, zapasów oraz zwierząt gospodarskich na terenie gospodarstwa oraz
- wariant **pełny** to zakres analogiczny jak w wariantcie gospodarstwo z dodatkową ochroną ubezpieczeniową sprzętu rolniczego w trakcie prac polowych poza terenem gospodarstwa rolnego.

Pakiet umożliwia objęcia ochroną ubezpieczeniową od kradzieży z włamaniem i rabunku ruchomości domowych, a także zwierząt gospodarskich z budynków gospodarczych. Istnieje możliwość ubezpieczenia od kradzieży zewnętrznych elementów wykończonych budynku mieszkalnego i rozboju ulicznego poza miejscem ubezpieczenia. Zawarcie umowy ubezpieczenia w zakresie od kradzieży z włamaniem i rabunku uwarunkowane jest spełnieniem wymagań dotyczących zabezpieczeń przeciw-kradzieżowych wskazanych w ogólnych warunkach. Ubezpieczeniem mogą zostać również objęte szyby i przedmioty szklane od stłuczenia, w tym także kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne. W ramach sumy ubezpieczenia TUW „TUW” do wskazanego limitu zwróci koszty akcji ratowniczej, zabezpieczenia mienia po szkodzie, czy odtworzenia zniszczonej dokumentacji technicznej.

Istotną częścią pakietu „Bezpieczna Zagroda” jest ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym. Jeśli zastanowić się od jakich szkód chroni nas to ubezpieczenie, to lista ewentualnych zdarzeń, które

objęte są ochroną ubezpieczeniową nie jest wcale krótka. Związane są one najczęściej z odpowiedzialnością za dzieci, posiadania: zwierząt, nieruchomości, czy mienia ruchomego, a także czynności w życiu prywatnym. Najczęściej zgłaszane są szkody, powstałe udziałem psa, który nie jest wykorzystywany użytkowo w gospodarstwie rolnym, czyli trzymany w domu dla przyjemności zabawy z dziećmi (np. yorki, jamniki, chihuahua), czy też z zamiłowania właścicieli do myślistwa (np. wyżły, labradory, czy ogary). Ta część pakietu chroni Ubezpieczonego w przypadku roszczeń osób trzecich, jest także uzupełnieniem ochrony ubezpieczeniowej dla rolnika realizującego ustawy obowiązek zawarcia ubezpieczenia OC z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

Towarzystwo obejmie ochroną ubezpieczeniową także odpowiedzialność cywilną osób wykonujących usługi koszenia kombajnem. Ubezpieczenie ochrony prawnej zapewni Ubezpieczonemu i jego osobom bliskim zwrot kosztów reprezentacji prawnej w postępowaniach sądowych i administracyjnych, w przypadkach określonych w umowie ubezpieczenia.

Kolejną ważną częścią pakietu jest ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków właściciela gospodarstwa oraz innych wskazanych imiennie osób. Gdy zdarzy się wypadek, uzyskane świadczenie z pewnością przyczyni się do poprawy jakości leczenia czy rehabilitacji. Tabela urazów ciała zawarta w ogólnych warunkach, w sposób jednoznaczny określa należną kwotę świadczenia. Jednym z dodatkowych świadczeń jest wypłata dziennej diety za pobyt w szpitalu w skutek nieszczęśliwego wypadku oraz zwrot kosztów nabycia protez i środków pomocniczych. W przypadku śmierci Ubezpieczonego wskutek nieszczęśliwego wypadku Towarzystwo wypłaca świadczenie w wysokości sumy ubezpieczenia.

W przypadku, gdy została zawarta umowa ubezpieczenia obejmująca ochroną budynki lub mienie od pożaru i innych zdarzeń losowych, Ubezpieczony może nie później niż do końca maja zawniekskować o ubezpieczenie głównych pól zbóż i rzepaku od pożaru i roślin okopowych uprawianych na paszę od gradobicia.

Pakiet „Bezpieczna Zagroda” daje też możliwość rozszerzenia ochrony o dodatkowe ryzyka, takie jak: szkody spowodowane przenikaniem wody z gruntu, zwrot kosztów poszukiwania przyczyny szkody, ubezpieczenie nakładów inwestycyjnych, mienia w ogrodzie i na tarasie w ubezpieczonej posesji, czy szkody spowodowane przez dzikie zwierzęta.

Dla osób wyjątkowo przezornych proponujemy ubezpieczenia kosztów wynajmu lokalu lub pomieszczeń zastępczych, gdy ubezpieczony budynek lub lokal w wyniku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego nie będzie się nadawał się do zamieszkiwania lub użytkowania. Zainteresowani, mają możliwość ubezpieczenia także przenośnego sprzętu elektronicznego poza miejscem ubezpieczenia od utraty, zniszczenia lub uszkodzenia wskutek wskazanych w klauzuli zdarzeń losowych, jak również od kradzieży z włamaniem i rozboju.

Towarzystwo przygotowało również ofertę dla prowadzących gospodarstwa agroturystyczne. Zakres umowy obejmuje ubezpieczenie OC z tytułu świadczenia usług agrotu-

rystycznych z możliwością rozszerzenia odpowiedzialności o szkody związane ze świadczeniem usług takich jak: nauka jazdy konnej, wypożyczalnia rowerów, czy sprzętu pływającego, wyciągu narciarskiego lub turystyki konnej, w tym przewożenia osób pojazdami konnymi. Ochroną ubezpieczeniową objęte zostają także szkody wyrządzone w mieniu turystów oraz szkody na osobie poniesione w związku ze spożyciem oferowanej żywności oraz następstw nieszczęśliwych wypadków.

W pakiecie przygotowano ofertę dla pszczelarzy - ubezpieczenie uli pszczelich i pszczoł od wskazanych zdarzeń, czyli deszczu nawalnego, gradu, lawiny, osuwania się ziemi, pożaru, silnego wiatru, uderzenia pioruna, upadku statku powietrznego, wybuchu i powodzi. Ochrona może być rozszerzona o ryzyko dewastacji i kradzieży. Sumę ubezpieczenia stanowi łączna wartość ula z wyposażeniem, pszczołami i miodem. Dopełnieniem oferty pszczelarskiej jest ubezpieczenie pszczoł od padnięcia wskutek zatrucia środkami ochrony roślin oraz odpowiedzialność cywilna z tytułu posiadania pasieki.

Pakiet „Bezpieczna Zagroda” daje również możliwość ubezpieczenia domu letniskowego wraz z jego wyposażeniem od zdarzeń losowych i kradzieży z włamaniem. Pakiet zabezpiecza przed ponoszeniem kosztów naprawy cmentarnych nagrobków, uszkodzonych w wyniku zdarzeń losowych i dewastacji.

Umowę można zawrzeć na rok, dwa lub trzy lata, ale również na okres kilku miesięcy. Korzyści z zakupu polisy pakietowej, to szeroka i zróżnicowana ochrona ubezpieczeniowa indywidualnie dopasowana do oczekiwań i możliwości finansowych Ubezpieczonego. Towarzystwo przewidziało w ramach pakietu wachlarz zniżek udzielanych w zależności od okresu na jaki został zawarty, liczby wykupionych ryzyk, przynależności do ZWC oraz stażu członkowskiego. TUW „TUW” jest partnerem w ogólnopolskim programie Karty Dużej Rodziny i ubezpieczającym się posiadaczom kart oferuje dodatkową 30 % zniżkę.

Zachęcając zatem Państwa do skorzystania z oferty Towarzystwa, zapraszamy do zapoznania się z jej szczegółami w jednostkach terenowych Towarzystwa lub u naszych Przedstawicieli.

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

**Zapraszamy do naszego Biura i Oddziałów.
Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”
Biuro Regionalne w Łodzi
ul. Swojska 4, 91-342 Łódź
tel. 42 640-69-80
e-mail: lodz@tuw.pl www.tuw.pl**

* Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie 02-793, ul. H. Raabego 13.

„Zjazdowa” zaprasza do współpracy!

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A. jest miejscem gwarantującym producentom rolnym, dostawcom oraz odbiorcom obrót towarami najwyższej jakości z zakresu branży spożywczej. Na terenie rynku zlokalizowane są: hale magazynowe, chłodnie, mroźnie, powierzchnie biurowe oraz box’y handlowe. Do dyspozycji klientów posiadamy hale magazynowo - handlowe o powierzchni kilku tysięcy metrów z możliwością adaptacji zależnie od potrzeb.

Nasze obiekty wyposażone są w:

- bramy segmentowe sterowane elektrycznie,
- posadzki utwardzone - niepyłne.
- klimatyzację oraz ogrzewanie,
- rampy,
- rozbudowany monitoring,
- sanitariaty.

Na terenie znajdują się obszerne parkingi oraz place manewrowe.
Dostęp do obiektów 24h przez cały rok.
Ochrona i obsługa całodobowa.

Doskonały dojazd do autostrady A1 – 7km do wjazdu,
20 km do skrzyżowania autostrad A1 i A2 w Strykowie,
do centrum Łodzi – 8 km.

Na terenie Ł.R.H. Zjazdowa S.A. nie ma ograniczeń dotyczących handlu w NIEDZIELE.

Szczegółowe informacje pod numerem telefonu: 42 656 59 41

e-mail: marketing@zjazdowa.com.pl

Adres: Łódź ul. Budy 4

Zapraszamy

Łapać wiatr w żagle i nie bać się ryzyka...

W pobliżu Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, w dolinie rzeki Mrogi położony jest Wiatrowy Sad, gospodarstwo z niezwykłym skarbem, z jabłkami. Rodzina Wiatrów zajmuje się sadownictwem od ponad 60 lat. Tradycja przekształciła się w dobrze prosperujący biznes. Ale to nie tylko zmysł ekonomiczny odgrywa tu znaczącą rolę. Jest coś znacznie ważniejszego, cenniejszego i rzadko spotykanego – pasja. Na czele firmy stoi niezwykła osoba, Grażyna Wiatr - kobieta z charyzmą, kobieta z bagażem życiowych doświadczeń.

Pasja i serce

- Pani Grażyno znamy się od lat, a pani wcale się nie zmienia, a wręcz przeciwnie! Z kim pani podpisała pakt witalności i młodości?

- Z sokami - śmieje się pani Grażyna. - *Ja wcale nie żartuję, piję dużo soków, a raz w tygodniu mam nawet cały dzień sokowy. Zdecydowanie lżej się wtedy czuję i mam więcej energii.*

- To absolutnie widać, jest pani chodzącą reklamą swoich soków. Ale zacznijmy od początku. Jak to wszystko się zaczęło? Jakie były początki produkcji soków?

- Czasami nieszczęście przeradza się w szczęście, otwiera inne nowe drzwi. Tak właśnie było z nami. Grad zbił nam sad i uszkodził owoce, które nie nadawały się na export. Postanowiliśmy pewną partię jabłek przetłoczyć na sok,

a przy okazji zbadać rynek, czy sok jabłkowy mętny będzie miał popyt. Dlatego, kiedy spotka nas jakieś niepowodzenie, warto rozejrzeć się dookoła i poszukać innych możliwości. Tak zaczęła się nasza przygoda w tłoczeniu soków, przygoda życia – mówi z przekonaniem pani Grażyna.

Z każdej sytuacji jest wyjście, człowieknie poddasie, jeśli ma pasję i serce twierdzi właścicielka Wiatrowego Sadu. I to serce widać na każdym kroku w Wiatrowym Sadzie, także wszędzie tam gdzie pani Grażyna pojawia się ze swoimi sokami. Nie tylko doradzi, jaki sok kupić, ale także porozmawia, tak po prostu, z serca. Przy okazji opowie o sokach – pasji jej życia.

Rodzinne smaki

W firmę zaangażowana jest cała rodzina. Mąż Stanisław dogląda sadu - z którego pochodzą jabłka przeznaczone do tłoczenia, syn Łukasz z żoną Justyną zajmują się tłoczną, doradzają córki - Sabina i Aneta z rodzinami. Ale to pani Grażyna jest twarzą i sercem Wiatrowego Sadu. Każda kompozycja soków w gronie rodzinnym jest dobierana, degustowana i oceniana. Decydujący głos ma oczywiście

Szefowa. Jej ulubione soki to jabłko z rabarborem, jabłko z pokrzywą, jabłko z burakiem i jabłko z aloesem.

- Czym Wiatrowy Sad zaskoczy nas na wiosnę? Jest już sok jabłkowy z pokrzywą, z zieloną pietruszką, białą porzeczką i białym burakiem, a nawet z mango. Proszę nam uchylić rąbka tajemnicy.

- Jeśli ma zaskoczyć to musi to być niespodzianka, ale zapewniam, że warto na nią poczekać. Już niedługo będziecie mogli państwo spróbować nowego smaku, choć wśród naszych kompozycji każdy znajdzie swój ulubiony smak – śmieje się pani Grażyna.

Deszcz nagród

Ten pierwszy sok jabłkowy z Kałęczewa został wpisany w 2011 roku na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także otrzymał certyfikat „Jakość Tradycja”. Tak to się zaczęło, a potem? Potem posypał się deszcz nagród. Wiatrowy Sad zdobył ich już ponad 50, w kraju i zagranicą.

- Nie sposób wymienić wszystkich. Zerknęłam na stronę internetową, a tam aż lśni się od statuetek. Które wyróżnienia są dla Pani najważniejsze? Które najbliższe sercu?

- Wszystkie nagrody i wyróżnienia są bliskie mojemu sercu, ale najważniejsze są opinie i uwagi konsumentów – zapewnia właścicielka Wiatrowego Sadu. - *To nasi klienci są dla nas największą inspiracją.*

W 2019 roku Wiatrowy Sad podczas XIX edycji ogólnopolskiego konkursu *Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów* został nagrodzony PERŁĄ za sok jabłkowy z truskawką, który był również wystawiany na targach w Mediolanie, jako produkt województwa łódzkiego.

- Otrzymaliśmy też złoty medal za jabłko z aloesem - z dumą uzupełnia pani Grażyna

- Aloes to bardzo oryginalne zestawienie. Na państwa stronie widziałam sok aloesowy EKO, sok aloesowy z mięszem EKO...

- Kompozycja z aloesem to strzał w dziesiątkę. Aloes przygotowaliśmy najpierw pięcioprocentowy, ale to była za mała dawka, więc podwoiliśmy ją. I to było to. Sprowadzamy go z Wysp Kanaryjskich, u nas rozlewamy i łączymy z sokiem jabłkowym. Nasza dbałość o smak i dbałość o zdrowie jest doceniane przez klientów.

Dbłość o jakość

Pani Grażyna uważa, że w dzisiejszych czasach nie sztuka coś wyprodukować jeśli jest serca i pasja, ale sztuka to sprzedać. Naturalne soki zawsze będą droższe od „soków” - koncentratów mieszanych z wodą. Trudno o jakość i jednocześnie dobrą cenę. Wydaje się jednak, że rodzinie Wiatrów udało się te dwie sprawy pogodzić. Gospodarstwo z Kałęczewa objęte jest programem Integrowanej Produk-

cji Owoców (IPO) wykorzystującym w sposób zrównoważony postęp techniczny i biologiczny w uprawie, ochronie roślin i nawożeniu. W Wiatrowym Sadzie zwraca się szczególną uwagę na ochronę środowiska i zdrowie ludzi. Gospodarstwo należy również do Grupy Producentów Owoców Elita Sp. z o.o., która skupia producentów owoców z gminy Głowno, Dmosin i Rogów.

Tajemnica smaku

- W czym tkwi sekret niezwykłego smaku tych soków?

- Oczywiście w wysokiej jakości surowcu z którego są tłoczone soki i odpowiednio dobranej kompozycji smakowej - zaczyna opowiadać pani Grażyna.

W procesie technologicznym, w którym owoce są tłoc-

zone i poddawane pasteryzacji w temperaturze 80-82 stopni Celsjusza, uzyskuje się naturalnie mętny sok. Co ważne do produkcji wykorzystywane są tylko całe i zdrowe owoce, ponieważ nie zachodzi w nich proces fermentacji. Tak uzyskiwany sok posiada cenne wartości odżywcze, naturalnie występujące cukry. Produkcja soku jest uzależniona od pory roku. Pokrzywa wykorzystywana do kompozycji z jabłkiem zbierana jest w maju, bo to właśnie majowa pokrzywa ma najwięcej substancji odżywczych. Wszystkie inne dodatki do soku jabłkowego jak marchew, burak, pomidor, rabarbar itp. są dostarczane od rzetelnych i sprawdzonych producentów mających stosowne certyfikaty. Smak soków z Wiatrowego Sadu to też zasługa opakowania typu bag in box, które pozwala cieszyć się świeżym aromatem owoców do 14 dni po otwarciu.

- Pani Grażyno, co chciałaby Pani przekazać kobietom na wsi, które stoją przed niejednokrotnie najważniejszymi decyzjami życia i boją się zaryzykować?

- *Najważniejsze... łapać wiatr w żagle i nie bać się ryzyka.*

Sylwia Skulimowska

Tłocznia soków z owoców i warzyw

Wiatrowy Sad Grażyna Wiatr

95-061 Dmosin, Kałęczew 14 (woj. łódzkie)

tel. kom. 604 982 197